Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 138. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СЕРЕДА, 15-го ЧЕРВНЯ, 1921.

VOL. XXIX. No. 138. JERSEY CITY, N. J., WEDNESDAY, JUNE 15, 1921. THREE CENTS

КОНВЕНЦІЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

БОРОТЬБА ПРОТИ ЮНІЙ НЕ ОСЯГНУЛА НІЧОГО.

ДЕНВЕР, Колоредо, 13. червня. — Самуел Гомперс, президент Американської Федерації Праці, отворив нині конвенцію сеї організації, в котрій бере участь понад 500 делегатів, найбільша її конвенція в історії.

В своїй промові сказав він, що всякі зусилля ворогів зорганізованого робітництва не помогли на нічо. Робітничі юнії, як стояли досі, так стоять далі. Юнійний рух не спиняється, але поступає вперед. „Заким снігі впадуть," — говорив Гомперс, — „наша організація буде мати пять мілюнів членів. Робітничий рух в Америці, подібно як робітничий рух в цілому світу, не знав ніколи, що се значить цофатися. Він все поступав вперед і в гору."

„Одинокою ціллю протиюнійного руху було ослабленє духа робітників краю і дальше підорванє життєвої стопи працьовників Америки та змушенне їх приняти менчу заплату."

ЗАЗИВ ДО СПІВДІЛАННЯ МЕЖИ ФАРМЕРАМИ ТА РОБІТНИКАМИ.

„Робітники, заняті в промислі, та робітники, заняті в рільництві мусять іти разом і співділати в обороні своїх інтересів. Вони мусять спільними силами виступати проти зусиль великих капіталістів, фабрикантів та банкирів. здушити всякий робітничий рух."

„Нам треба одної річи: солідарности серед робучої маси краю. Нам треба нового духа, бажання оборони інтересів робітних мас краю, зміцнення основ будови нашої організації."

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ ПРО ПОСТУП ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

Виконавчий комітет Американської Федерації Праці в своїм річнім звіті згодився з виводами Гомперса. Він також підчеркнув, що всі зусилля ворогів робітничих юній показалися безуспішними. Комітет висказує надії, що американські юнії не лише потрафлять оборонити себе перед нападами ворогів, але потрафлять мимо сего зробити значний поступ наперед.

„То є правда, що зорганізовані предприємці ще далі роблять зусилля, щоби знищити робітничі юнії та ведуть на всі сторони кампанію за зменченнєм робітничої заплати, але всі тi рухи зменчуються, слабнуть, тратять на силі і скуточности; немовби верх їх діяльности був осягнений три місяці тому назад." Так говорить звіт виконавчого комітету.

ДОМАГАННЯ ТА ПРИПОРУЧЕН Я КОМІТЕТУ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ

Далі комітет робить ряд припоручень. Межи иничм радить: щоби положенне зелізниць в Америці піддати докладному розслідженню, котрого має доконати спеціяльна загально-американська комісія, в котрій мають засідати 7 представників з публики, шеровців та робітничих юній, а котра має пізнійше предложити конгресови проекти зелізничого законодавства; щоби конвенція уповажнила комітет виконавчий розвести слідство та предложити найблизчій конвенції проект, як установляти робітничу плату відповідно до коштів життя; щоби Федерація Праці просила конгрес, щоби він постарався змінити американську конституцію в той спосіб, щоби всякий закон, ухвалений конгресом, оставав законом, і ніхто не мав права його касувати як противоконституційний; щоби Федерація Праці виразно заявилася за виключенням усіх людий жовтої раси; щоби конвенція віднеслася до президента Гардинга, та візвала його, щоби Америка взяла участь в межинародній конференції щодо розброєння.

ПАЛАТА ПОСЛІВ ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА МИРОВОЮ РЕЗОЛЮЦІЄЮ.

ВАШІНГТОН, 13. червня. — Палата послів приняла нині великою більшостю голосів резолюцію конгресмена Портера, котра проголошує, що межи Злученими Державами, з одної сторони, та центральними державами, з другої, існує стан мира. За резолюцією голосувало аж 305 конгресменів; межи ними були не лише републиканці, але й 49 демократів. Проти голосувало 61 конгресменів, в тім числі один републиканець.

Тепер резолюція Портера приходить до сенату, котрий її противиться, бо він обстоює при резолюції сенатора Нокса, котра відкликує воєнний стан межи Злученими Державами та центральними державами.

СТРАЙК ДРУКАРІВ ЗАВІСИВ ПЯТЬ ГАЗЕТ.

БОСТОН, Месечузетс, 13. червня. — Друкарі пятьох бостонських газет, довідавшися, що розємча рада заявилася за тим, щоби до кінця сили обовязуючої теперішньої умови межи властителями газет та складачами, заплата має бути така сама, як була досі, вийшли на стрік; через те пять бостонських дневників не вийшло.

ЗНОВ СПРАВА СИМСА.

ВАШІНГТОН, 13. червня. — Сентор Гарисон вніс в сенаті резолюцію, котра домагається, щоби президент Гардинг повідомив сенат, що зроблено в справі промови американського амбасадора Гарвея в Лондоні та щоби президент Гардинг повідомив сенат, чи телеграма, приказуюча адміралови Симсови дати пояснення про відому промову, а потім телеграма, відкликуюча Симса з урльопу, були вислані за відомостю президента.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ПОВАЖНИМ СВЯТКОВАННЄМ СВЯТА НЕЗАВИСИМОСТИ.

В листі до балтиморського відділу організації, що має поширити безпечне та розумне святковання свята американської незавсимости, що припадає на 4. липня, президент Злучених Держав заявляється без застережень за діяльностю сього товариства і радить, щоби Американці посвячували більше часу вивченню засад Деклярації Независимости, як небачному та нерозумному вживанню штучних огнів, які часто коштують неодно життє.

НЕ ПОВЕЛАСЯ ХИТРА КРАДІЖ.

В неділю під вечір на найлюднійший вулиці Ню Йорку дівчина, що йшла в товаристві мущини, відійшла від нього, приступила до полісмена, і сказала йому: „Прошу арештувати сего мущину. Він має мою брошку. Він позичив її від мене, а тепер не хоче віддати". Полісмен забрав обоїх на поліцийну стацію. Тут дівчина розповіла, що ідучи на танці, вона взяла зі собою брошку своєї матери, яку оцінюють на 2,000 долярів. Коли вона вертала з танців, на дорозі зачепив її якийсь незнакомий мущина. Другий незнакомий станув в її обороні, і відогнав напасника. Він тоді просив дівчину о позволенє піти з нею. Вона позволила, і пішла з ним на прохід. Зайшли до парку. Тут незнакомий кавалєр став подивляти брошку, кажучи, що вона пасувалаб дуже до його краватки, та просив дівчину, чи не дозволилаб вона на се. Дівчина згодилася, і мущина наложив собі брошку на краватку. По якімсь часі вони вийшли з парку, і дівчина зажадала своєї брошки назад. Мущина каже, що він її не має. Налягання дівчини нічого не помогли, і вона покликала полісмена.

Чемний кавалєр на се каже, що він віддав брошку дівчині. Поліція перешукала його кишені, і не найшла навіть сліду по брошці. На се дівчина каже, що кавалєр певно кинув десь брошку по дорозі, і стала домагати начальника поліції дати її полісмена, щоби він пішов з нею всею дорогою, якою вона перейшла з услужним мущиною. Поліція вволила її волю, і по дорозі вони дійсно найшли коробку від цигареток, зі шпилькою в середині. Тоді кавалєра арештовано за крадіж.

СОВІТСЬКА РОСІЯ І ФІНЛЯНДІЯ

Як довідуєтся „Руссіпрес" з Гальсінгфорсу, без огляду на підписаний мир і дипломатичні взаємини поміж Совдепією і Фінляндією, відносини поміж обома державами натягнені. Совітський посол у Фінляндії є тої думки, що з боку Фінляндії не можна надіятися нічого, кромі строго дипломатичних відносин. До сього причиняється в деякій мірі й вороже становище фінляндського громадянства до совітів.

Совітський уряд віднісся до фінляндського в справі дозволу на видання в Гельсінгфорсі комуністичної газети, подібної до „Нової Пути", що виходить в Ризі або берлінського „Нового Міру". Фінляндський уряд на се згодився, однаке під умовою, що большевики позволять Фінляндії видавати російську газету в Москві. На таку „взаїмність" совітський уряд не згодився і таким чином Фінляндія осталася без совітського органу.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА 1922 РІК.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бізнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенє до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20.000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень та середна на окладинці по $35.00; місце на послідній стороні окладинки $50.00. Хто хотів би в своїм оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бізнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії то значить, що його оголошенє буде о стільки дорозше коштувати, скільки винесе кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15 липня б. р. Гроші за оголошення належить посилати принагідно. Оголошеня на кредит безуслівно не будуть друкувані.

Фотографії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі, театральні і т. п., котрі хотілиб, аби їх фотографії були поміщені в календари на 1922 рік, вислать їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 15 липня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи", на суму $6.00. Сі гроші ужиється на покритє коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані!

Всі письма належить адресувати:

"SVOBODA".
83 Grand St. Jersey City, N. J.

ДІТИ ЧИ СОБАКИ?

Жена Бенямина Геджеса з Ковингтон, Кентакі, через три тижні шукала мешкання для своєї родини, але найти не могла, бо всі властителі домів не хотіли її приняти, довідавшися, що в неї є четверо дітий. Зрозпучена матір помістила тепер оголошенне в газетах, в котрім заявляє, що вона готова виміняти свої діти за собаки, бо властителі домів не мають нічого проти собак, і винаймають хати навіть для панів, які мають по пять собак в хаті, а не наймають для людий, що мають хочби двоє дітий. Вона каже, що була в 50 домах, на котрих були виставлені вивіски, оповіщуючі мешкання до винайму, а мимо сього не найшла властителя дому, який згодивбися наняти хату її.

ЛИСТИ З АМЕРИКИ В ГАЛИЧИНІ

Львівська Дирекція почт оголошує, щоби листи зі Злучених Держав Америки отвирано в почтовім уряді в присутности почтового урядника. Стверджуши брак гроший, належить повідомити про се урядника і віддати йому коверту, а по можности й лист, а почтовий уряд зробить з того ужиток. Можна також звернутися в тій справі з зажаленнем безпосередно до Дирекції почт у Львові. Дирекція почт завважує одначе, що почта не відповідає за предмети, що находяться у звичайних і поручених листах.

ДВАНАЙЦЯТЬ ОСІБ СПІВВИННИХ В СПРАВІ УБИСТВА КЕЙБЕРА.

Окружний прокуратор заявив, що за убитте властителя друкарні Дена Кейбера два роки тому назад стануть на суді його родина, а то: його жена, мати його жени та його дочка як головні виновники та дванайцять осіб як співвинних. Власти кажуть, що вони відкрили зовсім певно, що було чотирох людий, нанятих до поповнення убийства, що вони завдали Кейберови двайцять чотири рани, від котрих він помер, та що за се вони дістали 500 долярів заплати. Імена сих людий зрадила одна баба-повитуха, котра також була нанята. Поліція каже, що вона призналася, що одна ворожка, яка була посередником межи змовляючимися до убийства членами родини та убийниками, дала повитусі 500 долярів готівки на заплаченнє убийників. Гроші були виплачені бабі, як вона зажадала телефоном від ворожки, щоби гроші були виплачені скоро, бо наняті до убийства люди уже нетерпеливляться і готові покинути „роботу", якщо їх заробок не буде заплачений їм чим скорше.

Поліція уже арештувала ворожку, і вона уже мала признатися до посередництва. Пізнійше вона призналася до всего та подала імена чотирох людий, які були наняті виконати убийство. Сі імена мають в повні родитися з іменами, поданими бабою-повитухою.

Один чоловік зголосився добровільно до поліції та зізнав, що пані Кеубер обіцяла йому велику надгороду, як би він переїхав автомобілем її мужа.

ПОЖАР КОРАБЛЯ.

З порту Болтимор виїхав в неділю новий пасажирський корабель „Бакей Стейт", належачий до Матсон Навігейшен Ко.; се була його перша подорож, і плив він до каліфорнійських портів. Ледви виплив з порту, як на ньому повстав огонь. Добре, що корабель ще був недалеко від порту; богато кораблів, менчих та більших, поплило йому на поміч. Горіючий корабель задержався чотири милі від порту, і незадово має вернутися назад до Болтимор для направи.

Причина огню невідома. Пішла спершу поголоска, що се страйкарі з пімсти викликали огонь на корабли, обслугуваним страйколомами. Але самий заряд корабельної компанії заперечив сії поголоски.

ЯКА Є ПОЧТА В ГАЛИЧИНІ?

В Сасові, повіт Золочів, є листарем Ліпка, котрий всю почту, адресовану до Українців, перечитує і робить з неї якийсь ужиток. Аж дня 8. мая громадянин Сасова Михайло Гнатюк, правник, якому отсеї сваволі було забогато, вніс жалобу на Ліпку до управителя почти в Сасові за се, що він всі адресовані до його листи доручує розпечатані та із значним опізненнєм, а крім того раз зажадав доплати 40 мк. до порта від американського листа, який був як слід оплачений. Управитель почти обіцяв розглянути справу. Годину пізнійше прийшов до п. Гнатюка Ліпка та накинувся на нього з викриками і грубою лайкою. Коли нападений звернув увагу Ліпки на його неприличне поведенне, сей запрезентував свою легітимацію — тайного агента дефензиви і з криком, що вишле Гнатюка на Домбе, вийшов з хати.

ЛЕОНІД КРАССІН КАЖЕ ОТВЕРТО, ЩО БОЛЬШЕВИЗМ ПОТЕРПІВ ПОВНУ НЕВДАЧУ В РОСІЇ.

ПАРИЖ, 12. червня. — Леонид Крассін, большевицький міністер торговлі, тепер тут перебуває і хоче відсі вибратись до Канади.

Тутешній дневник „Пті Парізіян" помістив розмову з Леонідом Красіном. Красін в тій розмові каже отверто, що большевицький режим потерпів невдачу, та що Ленін був змушений змінити його. Се бусіло статись, каже він, коли большевикам не вдалось викликати світової революції і перемінити російського народа, а особливо навернути селянство на большевизм.

ПОЛЬСЬКІ „ПОВСТАНЦІ" ОДЕРЖАЛИ НАКАЗ УСТУПИТИ ЗІ ШЛЕСКА.

ГРОС-ШТРЕЛІЦ, Горішній Шлеск, 12. червня. — Генерал Геннікер, командант британських військ на Горішньому Шлеску переніс сюди свою головну кватиру, близше території, занятої польськими „повстанцями".

В місті і за містом є зібрана британська артилерія, тенки, пионіри, і інші відділи 62-ої дивізії.

„Повстанцям" наказано, що до вітрка мають уступити на схід до певної границі, почім алиянтські війска займуть сю територію. Сподіваються, що в той спосіб очистять алиянтські війска цілий Горішній Шлеск до дня 22. с. м.

Британці не дуже вірять, чи се їм вдасться в порядку перевести, передвсім ізза пасивности Французів, котрі мовчки глядять на все, що роблять Поляки, а також ізза того, що хотяйби Корфанти згодився уступити, то його повстанці, серед котрих нема карности, не виконають наказів.

ПАПА РИМСЬКИЙ НАРІКАЄ НА ЖИДІВ В ПАЛЕСТИНІ.

РИМ, столиця Італії, 13. червня. — Папа римський говорив перед консисторією про відносини в Палестині.

Він сказав, що є дуже занепокоєний відносинами в палестині з причини діяльности Жидів в святім краю і апелював до християнських держав, щоби звернулись до Ліги Народів, аби подбала, щоби означено британський мандат над Палестиною. Папа римський сказав, що Жиди використовують се, що край потерпів через війну і займають там упривілеєне становище, яке є небезпечне для християн. Він додав, що самий хотів би прийти з помочию голодуючим в Палестині, але його фонди вичерпані.

ТУРЕЦЬКА СТОЛИЦЯ ПЕРЕПОВНЕНА ЗБІГЦЯМИ З РОСІЇ.

ПАРИЖ, 13. червня. — Нові обмеження, які наложено на іміграцію в Злучених Державах, викликали прикре враженне в Царгороді (Константинополі), де є дуже богато збігців з Криму, Малої Азії, кавказьких держав, з України і з Росії.

Американський Червоний Хрест обчисляє, що 5.000 збігців прибуло минулого місяця з Бруси (в Малій Азії), а 5.000 ще є в дорозі. Число збігців з Росії в Царгороді подають на 200.000. Богато з них сподівалось дістатись до Америки.

Є також в Царгороді богато жидівських збігців, котрі сподівались дістатись до Америки або до Палестини, але тепер не можуть туди дістатись, бо і до Америки і до Палестини доступ замкнений.

СПРАВА ГРЕЦЬКО-ТУРЕЦЬКОЇ ВІЙНИ В МАЛІЙ АЗІЇ.

ЛОНДОН, 13. червня. — Остен Черберлейн, урядовий провідник в палаті громад (парляменті) заявив, що британське правительство не мішається до грецько-турецької війни в Малій Азії, але зберігає невтральне становище.

ЦАРГОРОД, (Константинополь), столиця Туреччини, 13. червня. — Тут сподіваються, що алиянти звернуться до американського державного секретаря Гюза, щоби приняв посередництво для полагоди грецько-турецького спору.

ЛІГА НАРОДІВ ПРИГАДУЄ АМЕРИЦІ, ЧОМУ НЕ ВИСЛАЛА СВОГО ПРЕДСТАВНИКА.

ПАРИЖ, 13. червня. — Дипломатичною дорогою звернено увагу правительства Злучених Держав, що Ліга Народів не одержала від нього жадної відповіди в справі запрошення, аби Злучені Держави прислали свого представника для обговорення справи мандатів.

Дня 17. с. м. збереться Рада Ліги Народів в Женеві, у Швайцарії, для дискусії над мандатами кляси „А" і „Б".

СПІР В ФРАНЦУСЬКОМУ МІНІСТЕРСЬКОМУ КАБІНЕТІ.

ПАРИЖ, 13. червня. — Тутешня преса займається просто чутками про кризу в міністерському кабінеті, наслідком спору між міністром фінансів Думером і міністром освобождених країн Луісом Мошером, ізза метод фінансовання відбудови.

Кілька міст, як Верден, Ремс і Арра не могли випустити своїх позичок, мимо того, що мали уповноваженне парляменту, через те, що міністерія фінансів стоїть при тім, що грошевий ринок повинен бути для державних позичок а не для міст.

Зноваж Люшер каже, що коли знищені міста не дістануть позичок, то вони не зможуть ані відбудуватись ані піднестись промислово, що зашкодить цілій державі.

Сподіються, що Думер уступить, а Люшер прийде на його місце.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:	ПЕРЕДПЛАТА.
Three cents the copy.	Поодиноке число три центи.
One year ....$ 7.00	На рік ....$ 7.00
Six months ....$ 3.75	На пів року ....$ 3.75
Three months ....$ 2.00	На три місяці ....$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.	В Джерзи Сити і заграницею.
One year $10.00	На рік $10.00
Six months ....$ 5.00	На пів року ....$ 5.00
Three months ....$ 2.75	На три місяці ....$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ҐАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

ПОЛЯКИ ПРЕДВИДЖУЮТЬ БОРОТЬБУ ЗА ГАЛИЧИНУ.

Львівський кореспондент польської ґазети „Ґвязда Полярна", що виходить в Стівенс Пойнт, Висканзин, пише:

„ЛЬВІВ НАХОДИТЬСЯ НИНІ В НЕ ЗОВСІМ ЯСНІМ ПОЛІТИЧНІМ ПОЛОЖЕННЮ. І Є ЗНАКИ, ЩО СИТУАЦІЯ НЕ ДАСТЬСЯ ВИЯСНИТИ БЕЗ НЕМИНУЧОЇ ДИПЛЬОМАТИЧНОЇ БОРОТЬБИ.

„УКРАЇНЦІ ПІДНОСЯТЬ ГОЛОВУ. ВОНИ НЕ УВАЖАЮТЬ СПРАВИ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ РОЗВЯЗАНОЮ.

„ПРО ГАЛИЧИНУ НЕМА МОВИ В МИРОВІМ ДОГОВОРІ, ПІДПИСАНІМ У ВЕРСАЙ. ЗАБУТО ПРО СЕ. ЗАБУТО ТАКОЖ ПРИ ПІДПИСУВАННЮ ТРАКТАТУ В САН ЖЕРМЕН. ПРАВ ПОЛЬЩІ ДО СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ НЕ ПОТВЕРДИВ ДОСІ НІ ОДИН МЕЖИНАРОДНИЙ ДИПЛЬОМАТИЧНИЙ АКТ. СХІДНА ГАЛИЧИНА ЗІ ЛЬВОВОМ, ОБОРОНЕНА ПОЛЬСЬКИМ ОРУЖЕМ, ЛИШАЄТЬСЯ ДАЛІ В ПОЛЬСЬКІМ ПОСІДАННЮ ЛИШЕ НА ОСНОВІ ФАКТІВ, ДОКОНАНИХ НА ПІДСТАВІ ПИСЬМА НАЙВИСШОЇ РАДИ ДО ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ З ДНЯ 25. ЧЕРВНЯ 1919. РОКУ, ЯКЕ УПОВАЖНЯЛО ПОЛЬЩУ ДО ТИМЧАСОВОГО ЗАНЯТТЯ ТОГО ОБШАРУ ДО ГРАНИЦІ ЗБРУЧА.

„ПОРУШЕНО СЕ НАЙВАЖНІЙШЕ ДЛЯ НАС ПИТАННЄ ПІДЧАС ОБРАД В СПА. ОДНАК СПРАВИ НЕ ПОЛАГОДЖЕНО, А РАДШЕ КАЖУЧИ, ПОЛИШЕНО ЇЇ ДАЛІ В СТАННІ ЗАВІШЕННЯ. ПРАВДОПОДІБНО, ПОВНОВЛАСНИКИ ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ ПІДПИСАЛИ В СПА КЛЯВЗУЛЮ, КОТРОЮ УПОВАЖНИЛИ НАЙВИСШУ РАДУ ДО РІШЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТИ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ЗІ ЛЬВОВОМ САМОВІЛЬНО ПІСЛЯ СВОЄЇ ДУМКИ (НАЙВИСШОЇ РАДИ).

„НА ТІЙ ОСНОВІ ПОВСТАЮТЬ ПРЕТЕНСІЇ ТА НАДІЇ УКРАЇНСЬКІ. НА ТІЙ ОСНОВІ ПЛИВУТЬ ЧАСТО ГУСТО ЖАЛІ ТА СКАРГИ УКРАЇНЦІВ НА „ПОЛЬСЬКІ ОКУПАЦІЇ".

„І ТУТ ЗНОВ ВИСУВАЄТЬСЯ ДЛЯ ПОЛЯКІВ НЕБЕЗПЕКА ПОЛОЖЕННЯ. ОСЬ СУПРОТИ НЕЯСНОСТИ ПОЛОЖЕННЯ ЛІҐА НАРОДІВ НЕ ПОЧУЛАСЯ УПРАВНЕНОЮ ДО ВИРІШЕННЯ СПРАВИ МЕШКАНЦІВ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

„ЛІҐА НАРОДІВ В МЕМОРІЯЛІ, ПИСАНІМ СВОЇМ ҐЕНЕРАЛЬНИМ СЕКРЕТАРОМ СЕР ЕРИКОМ ДРАМОНДОМ, СТАНУЛА НА СТАНОВИЩИ, ЩО ПОЛЬЩА ДІСТАЛА ПРАВО ТИМЧАСОВОЇ МІЛІТАРНОЇ (ВІЙСКОВОЇ) ОКУПАЦІЇ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ І ЗАВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ; АЛЕ ЗВЕРХНА ВЛАДА НАЛЕЖИТЬ ДО НАЙВИСШОЇ РАДИ ГОЛОВНИХ ДЕРЖАВ. ЧЕРЕЗ ТЕ ТА ВЛАДА МОЖЕ БУТИ ПОЛЬЩІ ВІДОБРАНА...

„О СЕ ВЛАСНЕ УКРАЇНЦІ СИЛЬНО СТАРАЮТЬСЯ."

За се стараються всі галицькі Українці без огляду на партії, а навіть без огляду на свої національні погляди, бо відомо галицькі москвофіли в тім згляді ідуть рука об руку зі свідомими національно Українцями. Куплені за польські марки Яцків та Твердохліб чейже не рахуються.

До сеї акції прилучуються американські Українці. І прилучуються щораз сильнійше, що раз більше обеднано. І тут гавканне польських бриськів не здержить народного руху за визволенням старого краю з польської кормиги.

НАРОДНИМ БОРЦЯМ.

I.

Я бачив вас в годину відпочинку,
Як ви на мить складали свою зброю,
Згадали все давнє і мрією святою
Вбачали матір, жінку і дитинку.

Ви їх лишили там... Працьовне слово
Вчуваєсь вам як струна золота.
А погляд їх... та ні, в вас грудь тверда!
Не їй ридать, ви лицарі на ново!

Ви знали, що на тій святій дорозі
Не смів вам у серце проникнути
Давне життя;—ви стали на порозі
Нових змагань—новими й вам сіяд [бути.

Ви стали всі, збуджені сурмачами;
Бадьорим рухом стерли піт з чола,
Ставали в ряд, а з груди пісня гучна
Вдарила як филя берегами.

II.

Не як льви ви кидалися в бій—
Як свідомі герої!
На навалу ви йшли в перебій,
З сильні вірі, що Правді святій
Поведуться ті бої.

Хоч сильнійший без сумніву враг
Вас стрічав на дорозі,
На ваш погляд вгортав його страх,
Бо така була сила в очах—
Її опертись, не було в їх змозі.

Як здавалось, що стисне тут-тут
Вас ворожа сваволя,
В вас полумям знімався той гнів,
Рвав кайдани, ломав ворогів—
І всміхалася Воля!

Тож не диво, що кому в той час
Там прийшлося вмирати,
По геройськи з вас кождий конав,
Гордий з того, що все він віддав,
Що для Волі мір дати.

Юра Шкрумеляк.

ПРИЧИНА ПОСЛІДНИХ НЕУДАЧ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

(Продовжене).

Ідея вистане лише просвіченому мислителеви. Мало образований, або й цілком непросвічений мусить мати видимого, вловимого (конкретного), тілесного двигаря ідеї (фетиша), хоч би й він був в гробі. Унагляднити нашу думку державною, зробити її живою і зрозумілою, загріти до неї весь народ могли повісти і пезії про діла давних двигарів сеї думки, образи (памятники) борців, та торжества з нагоди їх поставлення. Керманичі наші ідеї національної всего того не робили, бо заслабо відчували силу історичної традиції на вироблення своєї національної свідомости національної. Не знаючи добре історії власного народу; не знаючи, яке велике значіннє в життю народів має їх традиція історична; що мертві покоління не лиш можуть впливати на судьбу поколінь живих, але й кермувати нею; що мерці, котрі лежать під землею, бувають провадирами, та справляють на праву путь тих, що ходять по землі, і, допучи могили, ходять блудом, не всилі знайти дороги до мети; що національною думкою народна маса захопиться скорше і уявить собі конкретну (вловлену) мету національних стремлінь, коли перед її очі поставиться, не утопію фантаста, не невидиме і невловиме марево, але оживлений письменником образ колишньої держави і борців за державу, як вловиму рукою дійсну річ, живе тіло, — не знаючи всего того галицькі Українці в одній части своєї національної роботи не пішли за примірем перших апостолів українства в Галичині, не вели дальше розпочатої ними роботи: не зробили історією головною збруєю в боротьбі проти австрійсько-польської польонізаційної політики. Замість робити роботу під державним прапором Володимира Великого, Данила Галицького і Богдана Хмельницького і боротися збруєю добутою з розритих могил героїв давних воєн за українську державність, галицькі Українці стануди під боєвим прапором за українську мову в приватнім і публичнім життю. Творили українську письменність, боролися за права української мови в уряді і школі. З правно державних домагань галицькі Українці виписали на своїм національнім прапорі ще в р. 1848 лише поділ утвореної Австрією „Ґаліції". Домагалися відділення української Галичини від польської Малопольщі (діл Галичини"). Демократизація партії „народовців" в области стремлінь економічних і горожансько-політичних довела до злуки сеї партії з більшою частиною радикалів на основі нової програми. Явна програма нової партії обіймала тільки те, що мож було робити явною, леґальною роботою. Се, що мож було робити лише протидержавною, підпольною роботою, роботою революційною, пропаґувалося „між рядками" в часописях і брошурках. В програмі для явної, леґальної роботи новоутворена національно-демократична партія домагалася „в австрійській державі: поділу Галичини на часть східну українську і західну польську; поділу Буковини на часть українську і волоську, та прилучення української части Буковини до східної Галичини. В той спосіб має повстати одна українська провінція в австрійській державі..." Поза межами Австрії: Тому, що наш нарід живе не лише в Австрії, але й поза її межами в Угорщині і Росії, наша партія буде старатися навязати зносини з угорськими і російськими Українцями, щоби витворити почуття національної єдности на цілій земли замешкалій нашим народом і щоби на цілім просторі українських земель наш нарід здобув собі повну свободу та став паном своєї долі". Проти „поділу Галичини", проти всякої боротьби галицьких Українців за власну державність були до самої війни світової тільки просвічені провідники галицько-українських соціял-демократів. Винятком між ними був одинець Юліян Бачинський, що свою національно-державну угрупував, будучи членом партії радикальної. Тяжка боротьба, яку він за тоту думку зводив в соціял-демократичній партії, не довела нідочого. Соціял-демократичні „інтеліґенти" ще більше закукурічувалися і за головну ціль свого життя поставили нищення „національного шовінізму, котрий кривдить польських „товаришів", та не дає Українцям помиритися з благородним народом польським". Не образумила їх національна програма австрійської соціял-демократії з р. 1889, котра домагалася переміни Австрії на „демократичнофедеративну державу народностий", так щоби в місце тодішних країв коронних „витворити національно відграничені тіла адміністраційні, яких законодавство і заряд був би в народних соймах". Коли організація австрійської соціял-демократії розлетілася на організації національні; коли в парляменті чеські соціял-демократи зединилися в оден національний союз з прочими чеськими партіями (буржуями); коли польські соціял-демократи вступили до польського клюбу парляментарного, в котрім були буржуї і заступники інтересів польських шляхтичів-обшарників — то український посол соціял-демократ, не лиш не вступив до демократичного клюбу українського, що мав економічну програму соціял-демократів (!), не лиш був далі прихвостнем соціял-демократів польських, але ще й де міг, кидав під ноги українським послам колоди, щоби їх боротьба за волю всего українського народу і українскої землі не мала успіхів.

Невизискання історичних традицій в національній роботі спричинило в рр. 1880-их хвилевий занепад, хвилеву декаденцію національно політичної думки. Дійшло до того, що на першім зїзді радикальної партії в р. 1890 упало внесення вставлення в програму, як остаточну мету національних стремлінь, відбудову соборно української держави. Відкинено також старе домагання галицьких Українців, „поділ Галичини". Зате старші радикали, що були під впливом Українців Подніпровя, всунули в програму партії і домагання польонізаторів Галичини: „як найширший розвій автономії краєвої, так щоби всі жизненні справи краю були полагоджені в краю". Молодший, „національна група" радикальної партії добилася в р. 1895 ревізії партійної програми, але старші радикали знов провалили домагання української державности. „Молоді" добилися лише, що з програми викинено автономію неподіленого краю і вставлено: „Утворення окремої української політичної области (краю) з українських частин Галичини і Буковини з як найширшою автономією... Піднесення національної самосвідомости і солідарности в масах всего українського народа Австро-Угорщини і Росії через література, збори, зїзди, товариства, манїфестації, демонстрації, печать, відчити і т. и."

Від тої пори аґітація „молодих" радикалів так скоро поширювала думку соборно-української державности, що при кінці рр. 1890-их, з винятком невеличкої жмінки тих просвічених Українців, головно університетських школярів, що накинулися на провідників соціял-демократичного пралетаріяту, і жмінки в сторонництві „угодовім", всі національно свідомі Українці Галичини, не виключаючи селян, згуртувалися під прапором Соборної України. Етапом до тої мети було домагання відділення Малопольщі від Галичини („поділ Галичини"). ... хоч Галичани повинні були зломити своє ярмо, не зломили його; хоч і Східній Україні повинні були дати волю, не дали!

Ще гірше під сим зглядом в Україні Східній. Вже сам Шевченко не показав Дніпрянам історичної традиції Західної України, не показав спільности бувальщини Сходу і Заходу нашої землі, не і не навчив любити героїв нашої давної спільної бувальщини. Пізнійші апостоли національної думки на Подніпровю не поширили і не поглубили історичного націоналізму Шевченка. Вони, правда, щиро і більше ніж Галичани заопікувалися бувальщиною, але не уміли очистити її з московського фальшу. Якої історії навчили їх Москалі, такої вони самі вчили народ, затроюючи його душу. Східноукраїнські історики ще дальше фальшували історію, не даючи тим скільчитися новій українській думці державній. Видана в р. 1897 книжка професора Антоновича „Бесіди про часи козацькі" доказує, що сей довголітний учитель історії, політичний провідник Дніпрян і творець галицької партії, що приймала польську державність, виховував цілі поколінність східно-української молоді в тій думці, що Українці ніяк не годні витворити з себе самостійної держави, не годні жити самостійним державним життєм. Антонович доказував, що така вже (расова) вдача українського народу. Не диво, що освідомляюча народ робота східно-українських націоналів не мала й тих наслідків, якими могли похвалитися Галичани. Не лиш не освідомили національно селянства, але й просвіченої верстви українського народу не вихопили з кігтів московської думки національної. Що більше! Національно свідомі Українці Подніпровя не мали ніякої національно-державної програми. Не мали її, бо кияні часи знехтували цілком, часи козаччини розуміли як боротьбу соціяльну і релігійну, не добачуючи у ній боротьби правнодержавної. З Московщиною вони боролися виключно під прапором язиковим. Вони працювали тільки над сотворенням українського письменства, та добивалися рівноправности української мови в школі і уряді, в рамах російської держави.

В. Будзиновський.

(Конець буде).

ПОЗІР! ВСІ, ХТО ПОСИЛАЄ ЖЕРТВИ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ!

НЕ ЗАБУВАЙТЕ на українське військо, виґнанців і бідних студентів в Чехо-Словаччині, Австрії і Югославії!

ДІЛІТЬ ВСІ ЖЕРТВИ ТАК: на кождих 100 долярів висилайте 66 доляри до Галичини, 22 до Чехо-Словаччини, а 12 до Відня (на Австрію і Югославію). Се буде справедливо!

АДРЕСИ Є ТАКІ:

1) До Львова грошевий дрефт виписати і вислати до: Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Pidwale 7, Lemberg, East Galicia, Europe (рівночасно лист з повідомленнєм про гроші на адресу: Ukr. Horozanskyj Komitet, Ruska 3, Lemberg, East Galicia, Europe).

2) До Чехо-Словаччини і гроші і листи з інформаціями посилати на адресу: Dr. Stefan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czecho-Slovakia, Europe.

3) **Для Австрії і Югославії** так гроші, як лист з інформацією, що призначені гроші, висилати на адресу: Ukrainisches Hilfscommittee, Strozzigasse 32, Wien VIII, Austria, Europe.

4) **Для поодиноких повітів і громад в Галичині** (на народні цілі тамже!) посилати на адреси подані в ґазетах чи в листах, чи знакомі Вам адреси. Дрефт виписувати і посилати на Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

ЗІ ЛЬВОВА.

В послідних часах відбувалося у Львові перетворення і доповнення ради шкільної міської новими членами. Після справедливости здавалось би що українська і жидівська людність котра разом взявши творить у Львові більшість населення, повинна там мати своїх заступників, що боронили би її шкільних справ. Але сталося зовсім противно. Від ради міської делеговано туди самих польських членів, і то самого завзятого покрою. Львівське учительство вибрало також тільки польських заступників. Тай на репрезентантів людности міста представила рада шкільна міська самих Поляків, відкидаючи внесення на покликання одного Українця. Так отже на 15 членів ради шкільної міської не буде там ні одного Українця ні Жида. Ось міліонне повторення ославленого клича: вольносць, рувносць...

НОВА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА БОЛЬШЕВИКІВ.

Село, головно українське село, зробило вилом в комуністичній доктрині та змусило большевиків до зміни їх дотеперішньої економічної політики. З початком революції село спільним фронтом виступило до боротьби з дідичами поміщиками за землю. Спільно ішли і багатші (кулаки) і беземельні. Землю поділено. Революція привела до таких вислідів, що сільський пролетаріят зник, а переважаючим елементом в селі являються тепер середньо-заможні селяне т. зв. середняки.

„Ми знаємо се зі статистики —каже Ленін*) — а всякий хто живе на селі знає се з обсервації. Теорія про концентрацію в сільському господарстві не оправдалася. Всі спроби завести комуністичні господарства не вдалися. (На иншому місці подаємо сьогодня, взяті з большевицьких часописей, відомости про такі господарства на Україні). Комуністичній партії прийшлося відповідно до цього приміцити всю свою економічну політику.

Зміни в структурі села відбилися на цілому економічному житті держави. На Україні і в Росії бачимо тепер всі ступені господарського розвою. Рівночасно зі соціялістичними господарствами на фабриці істнує і дрібне селянське господарство, котре працює виключно само для себе, зовсім незалежно від фабричного господарства. Та на відворот — фабричне господарство не може істнувати само для себе. Воно залежне від продукції села, воно мусить одержати від сільського в першу чергу харчеві продукти. В інтересі отже большевиків було піднести продукцію сільського господарства і для того вони були примушені помагати середнякам. Спроби одержання харчевих продуктів від села силою мали для большевиків дуже прикрі наслідки, в формі безчисельних повстань. Накладання збіжевого контингенту („розверстка", чиново заведений натуральний харчевий податок не принесли сподіваних наслідків. Не помогли і натуральний товарообмін між фабрикою і селом. Большевики давали іменно робітникам спеціяльні концесії в виді так званих натуральних премій, н. пр. робітники текстильних фабрик діставали в своє розпорядження часть вироблені ними мануфактури і могли вимінювати її в селян на харчі. Такого товарообміну в загально державному розмірі большевики перевести не в силі, а вони під загрозою своєї смерти мусять його завести. І село знову відносить чергову побіду над комуністами і змушує їх до заведення свобідної торговлі.

„...Капітал виростає з дрібного господарства. На це нам не треба закривати очей. Свобідна торговля, очевидно, означає зріст капіталізму; із цього ніяк вивинутися не можна, і хто хоче викручуватися і відмахуватися тої тільки потішає себе словами. Якщо є дрібне господарство, якщо є свобідна торговля — появляється капіталізм"... Та Ленін, а за ним і большевики саме обманюють себе словами, охрещуючи сей старий, звісний вже капіталізм новою назвою „державного капіталізму"

Життя, дійсність примусили большевиків зміняти не тільки їхню політику відносно села, вони були примушені піти на компроміси з капіталізмом — хочби і „державним" також і в фабричному господарстві. „Державним капіталізмом" являються тут так зв. концесії.

Комуністична влада заключає умову з капіталістом, на основі якої віддає капіталістові в повне розпорядження належні їй — зглядно працюючим — середники, продукції, сирівець, копалеию чи фабрику, змушує робітників до праці і безоглядного послуху — (робітничі страйки в робітничій державі недопустимі) — а за це дістає часть продуктів. Решта продуктів. Решта продуктів се зиск капіталіста. Через концесії большевики хотять піднести продукцію, бо власними силами вони сього зробити не можуть.

„Концесії не страшні — каже Ленін — як що ми віддамо капіталістам кільканайцять фабрик, задержуючи більшість в своїх руках". Та в тім саме і суть цілого питання! Життя змусило большевиків до віддання капіталістам кількох фабрик та заведення свобідної торговлі для продуктів сільського господарства, та чи позволить воно їм задержатися в половині дороги? Чи не змусить воно їх йти дальше на компроміси і уступки аж до повної капітуляції? Большевики думають, що сей „державний капіталізм" їм не страшний як довго державна власть в їх руках, бо вони матимуть можність означувати розміри концесій і котролювати капітал.

Які наслідки матиме ця нова економічна політика для большевиків? Правдоподібно приведе до їх упадку.

В самій комуністичній партії є дуже сильна опозиція проти такої політики. В 84. ч. „Комуніста" органу Ц. К. Ком. Партії України читаємо у вступній статті з приводу цього слідуюче: „Зробити міщухами, перевернути в мішочників і спекулянтів робітничу клясу, а через неї добратися до комуністичної партії, щоби розложити, стратившу віру в себе — вибити її з сідла — яка гарна ізнову перспектива для розбиті нами буржуазної контрреволюції".

Капіталісти не спішаться „Ми всіми силами змагаємо до заключення концесій, но, на жаль, досі без успіху" — каже в цитованому вже нами вище докладі Ленін.

„Дейлі Телеґрам" з 30. квітня ц. р. доносить напр. що німецький фінансовий король Стінес зірвав переговори з большевиками відносно переняття ним брянських фабрик, мимо великих уступок большевиків. Таких випадків було більше. Капіталісти — як ґенеи і крокодилі над бродом Ґанґесу ждуть терпеливо на большевицького друпа, а з живим переговорюють тільки на се, щоб лекше його повалити.

(Укр. Прапор").

*) Доклад Леніна на зборах секретарів і відповідальних представників ячейок російської комуністичної партії в Москві.

ЧУДЕСА.

Раз сказав якийсь фільософ:
„Чуда вже перевелись".
Я-ж вам скажу, що сьогодні
Більше чуд як там колись.
Гей, хто тямить рік минулий?
Як то було в цій порі?
Як Вкраїнці цілувались
З Поляками на Дніпрі?
Як у Винниці співали
„Не згинела" козаки...
І представники держави
Цілувались мов свакки
Як під вінням сальонки,
Де отаман наш сидів —
Били нашу Гуцулю
Кождий, хто лиш хотів!
На рисунках, на плякатах
Троцький виглядав як чорт;
А Петлюра на рисунках
Гарний був, смачний як торт.
Як скінчився „чуд над Віслом"
Другий „чуд" тепер настав:
Хто був чортом — тепер тортом
Хто був тортом — чортом став.
Я ще вірю в друге чудо:
Наші свари пропадуть,
Галичани й Наддніпрянці
Собі руки подадуть.
Потім буде трете чудо:
Спільне там і тут у нас.
Га не скажу, бо на Домбє
Заберуть мене сейчас.

О. Бабій.

(„Вперед").

ЦІННИК КНИГАРНІ „СВОБОДИ".

Американські трости.—Ковбок. (Казка.) — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна ... 15
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі. — Ціна ... 15
Вільний чоловік і инші оповідання. — Ціна ... 40
Вода в природі. — Умірковании та щирий, В. Винниченка. — Заграй. Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі — Ціна ... 20
Весела Бандура. Повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців. — Ціна ... 50
Весела книжочка, з 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато смішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна ... 35
Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями. — Ціна.. 25
Гуцули і Гуцульщина. — Ціна... 25
Ґеновефа — Ціна ... 30
Два брати, з байок Братів Ґріммів. — Ціна ... 15
Дяк. Оповіданнє Марка Вовчка. — Ціна ... 20
Де любов, там і Бог. — Ціна ... 15
Життє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злучених Державах. — Дуже цікава розвідка про відносини праці і життя в Америці. — Ціна ... 15
І. Жовнір II. Оферма. Новелі з військового життя. — Ціна ... 10
Жінка і її значіннє в суспільнім життю. — Сільський хірурґ (3 ілюстрації), — Смерть отаманова. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна... 15
Знанє життя. Написав др. С. Демидчук. — Ціна ... 30
За вольности України. — Ціна ... 5
Збірка повісток. — Ціна ... 10
За сестрою. — Є се найгарнійше оповіданнє з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського. — Ціна ... 35
З життя первісного чоловіка, дуже поучаюча, ілюстрована книжка, в дуже приступній і зрозумілій формі подає спосіб життя первісних і сучасних дикунів. — Ціна ... 35
3 років війни. Сатиричні ілюстрації з европейської війни. Оповідання, відомости й інформації про український нарід, про старий край і Америку, богато ілюстровані. Понад 150 ілюстрацій. — Ціна ... 30
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації). — Катерина (3 ілюстрації). Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). — Лист турецького султана запорожським козакам.— Відповідь запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). — Алькоголізм і діти (1 ілюстрація). — Ціна ... 20
Історія заложення Злучених Держав Північної Америки. — Самсон, — До тих, що сміються з пяної людини. — Як Сніжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (індійська казка). Свати. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна ... 15
Казки про жидів. — Зміст: Як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на грибй, а відтак у ставі потопив. Мужик з жидом в спільці. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина правував. Як хлоп жида змудрував. — Ціна ... 10
Календар У. Н. Союза на 1920 рік.— — Ціна ... 60
Коротка історія Руси до зруйновання Січи. Містить богато образків руських князів і гетьманів. — Ціна 10
Казки про Циганів. — Ціна ... 10
Лис Микита. З німецького переробив Іван Франко (23 ілюстрацій). — Ціна ... 50
Людоїди і инші оповідання. — Ціна 25
І. Лист шинкаря до люципера і відповідь. II. Про алькоголь. — Ціна .. 10
І. Маска. II. Краса. Дуже гарні оповідання. — Ціна ... 10
Марта Борецька. Історичне оповіданнє. — Ціна ... 25
Монольоґи, ч. 1. — Ціна ... 20
Монольоґи, ч. 2. — Ціна ... 20
Монольоґи, ч. 3. — Ціна ... 20
На чужині. Гарне оповіданнє за ріжні пригоди в чужім краю. — Ціна 15
Навернений грішник. — Ціна ... 20
Напад на Січ. — Павло Полуботок. — Ціна ... 5
Огонь на услугах чоловіка (3 ілюстрації). Становище пяниці.—Янко Музика. — Свинячий син. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна 15
Оповіданнє з військового життя і инші. — Ціна ... 15
Оповідання Пантелеймона Куліша. — Ціна ... 1[illegible]
Оповідання Олекси Стороженка.—Ціна ... 1[illegible]
Про Батька козацького Богдана Хмельницького. — Ціна ... 3[illegible]
Починок. Написав Богдан Лепкий. — Ціна ... 1[illegible]
Промови і декламації на весілях, хрестинах і забавах. — Ціна ... 10
Проти алькоголю. — Ціна ... 20
Про Христофа Колюмба та відкриттє Америки (2 ілюстрації). — Закон не спинить пиянства, тільки вихованнє. — Ріп Ван Вінкель (Вашінґтон Ірвінґ). — Дні нашої слави і недолі. — Ціна ... 15
І. Про Шевченкові твори. II. Оферма. — Ціна ... 20
Розмова Поляка з Русином. — Дуже веселий вірш, в короткім Русин висміває польську пиху. — Ціна.. 10
Різдвяна ніч (з 10 образками). — Ціна ... 20
Росія й Україна. — Ціна ... 15
Русько-анґлійський тлумач, з котрого можна дуже скоро навчитись анґлійської мови. Сторін 256, тверда оправа. — Ціна ... 60
Свято весни. — Ворог між нами. — Христос воскрес. — До часу збанок воду носить (2 ілюстр.) — Тополя (1 ілюстрація). — Мати. — На Великдень. — Старинний звичай. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна ... 20
Сільська вчителька, оповіданнє. — Ціна ... 10
І. Серце не навчити. — II. Побратими. — III. Вістун. — Ціна ... 10
Страшна пімста. — Оповіданнє М. Гоголя з козацьких часів (з многими образками). — Ціна ... 20
Сумна казка. Зміст: Сумна казка. — — На торзі. — Як пан перехитрив дощ. — Дещо про давних богів. — Стогін землі. — Ціна ... 10
Світові байки в оповіданнях, Степана Руданського. — Ціна ... 15
Словар українсько-анґлійський і анґлійсько-український. — Ціна .. 50
Сплачений довг. Оповіданнє з міщанського життя. Написав Данило Лепкий. — Ціна ... 20
Тарас Шевченко (17 ілюстрацій). — Ціна ... 20
Товариська ворожка, для веселої розривки в кружку знакомих. — Зміст: Вороженнє будучности для женщин. Вороженнє будучности для мущин. — Ціна ... 15
Український штукар 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть І. Забави фізичні і хемічні. Часть II. штуки з картами. Часть III. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жартібливі. — Ціна ... 50
Христос в ґарнізоні, оповідання з військового життя, написав М. Яцків. — Ціна ... 40
Через кордон. (Цікаві розкази еміґранта). Еміґрант (вірш). — Ціна 15
Чародійні пригоди убогого Омара і султанової дочки Зуліми. — Ціна 20
Чорний кіт. Переклад з анґлійського. — Ціна ... 10
Шевченко і його Україна. Зміст: Заповіт. — На Шевченковій могилі. — Поклін души великій. — Тарасови Шевченкови. — Де памятник Тараса? — Памяти Тараса Шевченка. — Шевченко для свого народа. — Чому кождий Українець і кожда Українка повинні знати життє Тараса Шевченка. — Життє Тараса Шевченка. — Шевченко між народом. — На Тарасовій могилі. — Кирило-Методіївське братство. — Вимятки з творів. Т. Шевченка. — Заповіт Т. Шевченка в чужих мовах. — Ціна 15
Що то є книжка? Початки козаччини (5 ілюстр.). — Козачий кістяк. — Кіндрат Бубненко-Швидкий. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна 20
Які є люди на земли. — Ціна ... 40
Як мужик ходив до царя правди шукати (оповіданнє). Дві нені (оповіданнє). Мадам Польопія хора (оповіданнє). Як Степан чоботи купував (оповіданнє) — Ціна... 15
Як люди жиють в Норвеґії і инші оповідання. — Приятелі. — Смерть. Се така баба, що чорт їй на махових вилах чоботи віддавав. — Ціна 20
Як закладати читальні і вести бібліотеки. — Чому рік має 365 днів. Що таке грім. — Алькоголь. повільна струя. — Шинок. — Чотири дні. (Всеволод Гаршин). — Заповіт Ярослава Мудрого. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна ... 15

КНИЖКИ РІЖНИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ВИДАВНИЦТВ.

Абу Касимові капці.—Арабська казка. Написав Іван Франко. — Ціна 30
Амалюнґа. — Займаюче оповіданнє з часів боїв між Европейцями а Індіянами в півн. Америці. — Ціна 20
Буквар ч. І. — Ціна ... 50
Борба світі. — Ціна ... 40
Борба о сонце. — Ціна ... 3
Байки-небилиці. — Ціна ... 10
Буквар для дітий першого року науки з додатком рахунків. — Ціна ... 35
Борці за правду, істор. повість з часів козацького вожда Івана Богуна (опис польського варварства). — Ціна ... 50
Блискавиці, суспільна студія. **І. Жовнірські оповідання,** написав Михайло Яцків. — Ціна ... 50

Замовленя висилайте враз з грішми на адресу:

„SVOBODA"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ВИДАВНИЦТВО У. Н. С. „СВОБОДИ".

ПРЕМІОВИЙ КУПОН НА КНИЖКИ ПО ОБНИЖЕНІЙ ЦІНІ
ДЛЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Сей купон уповажнює кождого передплатника „Свободи", котрий надішле свою цілорічну, піврічну або чвертьрічну передплату почавши від 1-го лютого 1921 року, — до одержання книжок від Видавництва У. Н. С. „Свободи" ПО ПОЛОВИНІ ЦІНИ ЇХ ВАРТОСТИ.

Хто з тих передплатників присилає або прислав цілорічну передплату, а пришле ще враз з сим купоном $3.00, має право вибрати собі книжок вартости $6.00;

Хто прислав піврічну передплату, а пришле ще враз з сим купоном $1.50, має право вибрати собі книжок вартости $3.00;

Хто прислав чвертьрічну передплату, а пришле ще враз з сим купоном $1.00, має право вибрати собі книжок вартости $1.75.

Імя передплатника ....

Адреса ....

Місто і стейт ....

Вислав передплату дня ....

Сей купон є важний до 31-го грудня 1921 р. кождий передплатник „Свободи" може дістати за предложенням сего купону і присланнєм суми поданої в купоні, подвійну вартість книжок кождого часу і незалежно від дня надіслання передплати, однак не пізнійше 31-го грудня 1921 р.

Ті Вп. Передплатники, котрі прислали свої передплати від 1-го лютого 1921 р. можуть жадати кождого часу вислання їм Преміового купону на книжки по обниженій ціні, однак в купоні мусить бути подана вірна дата присланя передплати між 1-им лютого а 3-им груднем 1921-го року.

ДОПИСИ

АЛЕНТАВН, ПА.

Дещо про теперішний патріотизм алентавнських Українців.

Дехто з читачів „Свободи" міг би подумати, що у нас може нема священика, або що може алентавнська громада перестала істнувати, що про тамошних Українців нічого не чути. Бож по правді сказати, коли алентавнська громада в такім критичнім моменті як тепер не дасть свого слова в справі визволення з ляцько-шляхотського ярма і не висьлала протесту до аліянтської Найвисшої Ради в Лондоні проти ляцької неволі в Галичині, то тимсамим алентавнські Українці показують, що вони з тою неволею годяться, що хотять робити на ляцьких панів по два дни в тижни, так як робили перед 1848 роком.

Хотяй „Свобода" з кінцем цвітня б. р. просила всі українські громади і всі товариства, щоби вони дня 29-го і 30-го цвітня висилали свої протести до аліянтської Найвисшої Ради, і майже всі громади і товариства сповнили сю просьбу і вислали свої протести проти ляцького розбою над українським народом у Східній Галичині, то — на жаль — українська громада в Алентавн зі своїми товариствами осталася на боці і вже не хоче докучувати ґубернаторам та вашінґтонським конґресменам, щоби не робити Ляхам колотні. Тому алентавнська громада сидить тихо... З того виходить, що алентавнські Українці вже мають свою Україну, коли вони так тихо сидять. Бож вони попередно працювали і майже в кождім числі „Свободи" і „Америки" писалося про алентавнських Українців, про їх патріотизм, тому вони взяли собі тепер „реста" тай спочивають. А ви, Українці з других місцевостий, боріться дальше, бо ви ще не маєте своєї України. Тому висилайте дальше протести і каблеграми до Найвисшої Ради в Лондоні, а ми, алентавнські Українці, позакладаємо собі руки тай будемо спокійно приглядатись і ваші протести читати, а по прочитанню скажемо самі між собою: „Ні сюди нас, Господи, ні туди"... Отже з тої причини алентавнські Українці мовчать, а потому будуть співати пісню того, на чиїм возі будуть їхати. Тож нам, алентавнським Українцям, нема чого смутитися або веселитися.

Пишуть ґазети, що Східна Галичина піде під Польщу, то нехай собі йде; а буде Східна Галичина самостійною українською державою, то нехай собі буде. А як не буде України, то нехай там не буде: значиться, нас, алентавнських кумів Панасів і Гаврилів, се ані не пече ані не гріє. Колиб уже нас оставили на боці та щоби нам вже не казали складати жертв на краєві сироти, вдови, каліки і на полонених Січових Стрільців, бо — знаєте, куме Пилипе — що тепер таке безробіттє, що і вижити годі. Знаєте, куме Микито, що ми маємо доброго священика, за то, що нас не наганяє до жадної української народної роботи. І сам нічого не робить. А то бувало, коли нашим парохом був о. А. Лотович, то він все кричав: давайте, люди, гроші на бідні вдови і сироти! І то правда, куме Панасе, що тоді алентавнська громада найліпше стояла. Пригадуєте собі, куме Микито, що ми за о. А. Лотовича на однім вічу зібрали чотири тисячі долярів на поміч Галичині, а тепер, за того священика, ніхто ані цента не дає, і так гроший нема. Та ба, навіть і колекти ніхто не хоче платити. Тихо, куме Панасе, так не кричіть, щоби хто не вчув! Таж то для нас єсть добре, що нам священик не дає народної роботи. Коби лише нас оставив так на дальше, то ми, куме Микито, обертаймось на другий бік і спім дальше, а в спанню може нам присниться, що „де єсть єдність, там єсть сила і воля".

Алентавнські Українці, нам не пора тепер спати і чекати, аж нам на сон щось прийде. Не чекати нам, що може наші редактори самі виборуть для нас Україну; але нам треба самим взятися до народної праці і працювати дальше для визволення нашої Неньки України з ляцького ярма. Таж ми маємо комітет, котрий був вибраний дня 27. лютого б. р. для ведення місцевої політики. Чомуж той комітет нічого не робить? Я кличу до Вас, Панове Урядники від Комітету: Беріться до народної роботи! Скличте всенародне українське віче і обговоріть проєкт п. Кирчова, котрий недавно був поданий у „Свободі". Я годжуся на пропозицію п. Кирчова, щоби ми всі себе оподаткували. Пять долярів — се для нас, американських Українців, є ніщо. Я думаю, що не пять долярів ми би дали, аби позбутися поганої Ляшні з нашої землі. Дорогі Сини і Доньки нашої Неньки України! Наші браття в старім краю не пять долярів дали, але вони дали своє життє за свою вітчину, а ми, американські Українці, мали би відтягнутися від такої народної праці? Се для нас було би ганьбою. Тому, алентавнські Українці, беріться до праці і покажіть, що Алентавн як був недавно перший, так і тепер буде знов перший.

Громадянин.

МІКІЗ РАКС, ПА.

Декоруймо свої доми українськими прапорами!

Зближається найбільше національне свято в Америці: День Независимости. З вікна кождого дому повівати-ме звіздистий американський прапор — символ свободи і волі. Побіч американського прапора ріжні чужинецькі народности вивішують також свої національні стяги, гей би на знак, що і в їхріднім краю повинна бути така свобода і воля, яка панує на земли Вашінґтона.

А чи ми, Українці в Америці, зробимо зі своїм прапором те, що роблять инші народи? Коли ми справді почуваємо себе народом свідомим, коли бажаємо заманіфестувати себе перед свободолюбними Американцями, то з вікна кождого дому, де мешкають Українці, в день „Четвертого Липня" маяти-ме наш синьо-жовтий прапор. Ясна річ, що він не буде сам, але в товаристві прапора американського, бож ми шануємо і любимо національний стяг своєї нової вітчини.

Отже позір, Українці і Українки! Не криймося з своїм прапором по кутиках і закамарках. Не забуваймо, що під синьо-жовтим прапором боролися і гинули ті наші земляки, котрі бажали для своєї вітчини свободи і волі — так як і патріотичні Американці клали своє життє за свободу і волю свого рідного краю. Славний є прапор американський, але і прапор український має свою історію, якою кождий свідомий Українець може сміло повеличатися.

Тимко Вітушинський.

ЛИСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

(Сей лист походить з села Вікно, повіт Городенка, Галичина. Він писаний 3. мая 1921 р.).

Дякую Тобі за 2 доляри, які стали мені у великій пригоді, бо в нас тепер всьо дуже дороге, а робітник таний. Топка соли коштує 30 марок, а робітник за цілий день (12 до 14 годин) праці дістає заледви 10 марок, то значить, що за одну топку соли треба робити три дні.

Велика для нас біда через те, що ми у чужім ярмі. Поляки обходяться з нами так, як пес з котом. Вони все шукають пімсти над Українцями. Реквізицію перепроваджують дуже непорядно, бо в Грицихи Ляльчучки розбили двері і забрали останнє збіже. Таких випадків є дуже богато, лиш того всього не можна писати. Нам, Українцям, не можна говорити про Україну, тож кождий боїться своєї тіни. Що тут тепер твориться, того не списав би і на воловій шкірі. Кождий Українець такий уже переполошений, що оден другому не вірить.

Відпишіть нам, може Ви там ліпше знаєте, доки ми маємо носити чуже ярмо. Страшна у нас біда, сто разів гірша ніж була за Австрії.

Питаєте, чи ми мали яку запомогу. Так, була запомога з Америки, було полотно, але Українцям не давали; розібрали самі Поляки.

(Лист з села Стрільбичі, повіт Старий Самбір. Писаний 2. мая 1921 р.).

Лист Твій я отримав, за котрий сердечно дякую. Два доляри, зошит і ковертки, які Ти передав, я також отримав, за що складаю Тобі щиросердечну подяку. Питаєшся, куди я на Україні бував, що бачив і що знаю. Я сходив майже цілу Україну, а не був лиш у волинській, чернигівській і харківській губернії. Щодо української землі то у цілій Европі красшої і такої урожайної нема. Не дармо наші вороги сотки літ бються за українську землю. І тепер у тій світовій війні не дармо люті вороги, то є Москалі і Ляхи, простягали свої зкровавлені руки по українську землю. А Німці за Скоропадського не могли наїстись української землі, то на ваґони забирали тай вивозили в Німеччину.

Жаль серце стискає, як собі пригадаю, яка українська земля гарна і на все плодюча, а — на жаль великий — український народ з неї не користає, тільки наші відвічні і люті вороги. Але ми надії не тратимо. І ви в Америці не тратьте, бо приближається той час, що наша люба Ненька Україна буде визволена від ворогів, тільки старайтесь о поміч для неї.

Щодо Петлюри то з початку він був добрий, але опісля Ляхи його отуманили тай перейшов на сторону польську, а нас зрадив. І тепер він ще продовжає свою ганебну роботу. Але незадовго і він не буде мати місця у Польщі.

З московськими комуністами український народ не хоче погодитись, бо українські селяни про комуну ані слухати не хочуть. На Україні хочуть комуни бараби, то є така зволоч, котра налізла на українську землю, а найбільше Москалі, які налізли до українських міст. То вони хочуть комуни. Більшевики називають селян буржуазією. Котрий селянин має 10 морґів поля, то більшевики зачисляють його до дрібнобуржуазії селянської. Російський народ є дуже темний тай Жиди захопили власть у свої руки і орудують ним так, як їм подобається; а коли би хтось спротивився, то зараз дістане кульку в лоб. Се є правда, що землю відібрали панам, але всеї не роздали хлопам; якусь часть роздали, а решту обробляють самі, найбільше бранцями, безплатно. І се називають „совітськими господарствами".

Галицькі Українці мали велику надію на більшевиків, що вони визволять Галичину з ляцької неволі. Але на ризьких переговорах показалося, що нас зрадили, бо віддали нас, Українців, в ляцьку неволю — около 10 міліонів душ. Ризький договір є подібний до андрусівського договору.

Ще маємо надію на Петрушевича і його військо, котре знаходиться в Чехії. Здалобися, щоби ви, американські Українці, збирали фонди і посилали потрібуючим на Чехах, як рівнож і до Галичини, бо ми вже не всилі нічого давати; що ми мали, то вже всьо дали — навіть і життє.

Ми тепер так стиснені Ляхами, що самі не годні дати собі ради. Як би дехто відізвався за правдою, то сейчас беруть польські жандармы до вязниці і обжаловують його за нарушеннє субординації „жечи посполітей". Ґрунту купити не мож, хиба би пристав на польське; а як де трафиться купити, то кілька разів дорозше ніж Поляки купують.

У нашім селі панського ґрунту Поляки не хотіли купувати, бо знаєш, що пустий, і купили Українці з Карпат — 160 морґів, а ще зіставилося на продаж 40 морґів.

Як буде дехто їхати до краю, то передай дещо своїм родичам, бо зістали бідні.

Забув я Тобі написати, що у нас за панування польського трафляються злодії, котрі крадуть коні і корови; одному біліцькому вкрали коня.

ДАР ДЛЯ ПОСЛА СТАРУХА.

Товариство „Просвіта" в Ню Йорку, Н. Й., вислало дня 13. червня 1921 двайцять пять долярів ($25.00) для посла Тимотея Старуха (через Земельний Банк у Львові). — Теодор Дубас, кас.; Олекса Плискун, голова.

НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Декрет про вільну виміну, купівлю і продаж на Україні.

Дня 19. цвітня с. р. Раднарком України ухвалила декрет про дозвіл на вільну виміну, купівлю і продаж виробів сільсько-господарської продукції.

Радянські господарства на Україні.

Каменецькі „Вісти" з 5. мая подають: 1. падолиста 1920 р. на Україні нараховувалося всего 569 радянських господарств з загальною земельною площею 195 тисяч десятин. Окремо в Київщині є ще 15 радянських господарств (314 десятин), на Поділлю 5 рад. господарств (390 десятин), на Волині 6 рад. господарств (1787 десятин). Найбільш богаті в радянські господарства такі ґубернії: Миколаївська (86 рад. господарств, 63637 дес.) і донецька (63 рад. госп., 64291 дес.) За ними йде Катеринославщина з 83 рад. госп. і 14189 дес., Харківщина 370 рад. госп. і 19478 дес і Полтавщина 364 госп. і 7255 дес.

НЕПРИЗНАННЄ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Німецька ґазета „Берлінер Таґесцайтунґ" з 29. цвітня с. р. звідомляє: „Між німецьким урядом і правительством Української Радянської Республики в доповненню до заключеного 19. цвітня 1920 р. між Німеччиною і Російською Совітською Рспублікою трактату прийшло до підписання договору про взаїмну виміну військових і цивільних полонених дня 23. цвідня. З того заключує берлінська большевицька часопись „Новий Мір", немовто підписаннє сього договору означує признаннє з боку Німеччини українського радянського уряду, та з компетентного німецького місця зазначують, що тут зовсім не розходиться о якийсь диплльоматичний акт, тільки о спеціяльний договір відносно дбайливости за долю полонених. Тому то з німецького боку не підписав його представник уряду закордонних справ, тільки голова державної централі для воєнних і цивільних полонених.

К. Поліщук.

ПАЛІЄВА ШАБЛЯ.

(З книжки українських леґенд „Скарби віків").

„Стоять твердині на Україні
Все Палїївські на Хвастовщині;
В ярах, болотах лежать гармати, —
На-що?... Та й нікому їх доставати"...
Т. Шевченко.

На українських чорноземах весна бринить... Сюди поля й туди поля, а серед них стоїть старий Хвастів. Навколо нього стрункі тополі радісно простягають до неба свої ніжні віти і весело починають вибруньковуватися. Тихо стелиться над вогкою пахучою землею лагідна сутінь Великодної ночі. Повільно займаються в темно-синій безодні неба яскраво-вічні зорі і їх тремтячі промінні мрійно відбиваються в сонних плесах хвастівських ставів. Урочистий спокій скрадається по під поломаними плотами, намагаючись протиснутися в кожду білесеньку хатину, щоб хоч на якусь невеличку годину приборкати в ній ту болючу трівогу, що вже стільки часу так владно панує скрізь...

І, враз, наче струна забриніла, зазвучав з гайдамацької церкви великий дзвін і його могутньо-тужний голос зворухнув чуйну тишу ночі, сповіщаючи всіх віруючих, що настав час відпочинку і прийшла пора йти до церкви на святе „діяніє"...

Старий гайдамацький Хвастів глухо загомонів і в його затишних хатинках заблимали маленькі свічечки з ярого воску, з якими хвастівчани збиралися йти до церкви, бо — „на дорозі ще не зовсім повисихало, а тут від посту не один курячу сліпоту має"...

Гайдамацьке місто в свому минулому пережило вже не одну страшну руїну. але такої руїни, яка сталася в наші дні, не пригадують собі навіть найстарші люди. Ще не так давно, всього два-три роки тому, середина міста просто цвіла, а зараз там тільки купи вугілля та обгорілі димарі чорніють. Дивно навіть, як тільки могла зістатися цілою стара гайдамацька церква, коли під час останнього погрому навколо неї бушувало ціле море розяреного полумя... Старі люди так і казали: — „На все Божа воля!"...

Переживали страхи, призвичаювалися до них, а потім забували їх...

Хотів я забутися за свої щоденні гризоти, але зробити це ніяк мені не вдавалося. До Хвастова я попав цілком випадково, як то кажуть — „приблудою приблудився"... Стрінувшись з дядьком Свиридом, з яким колись разом „гетьмана скидали", зістав в нього на Великдень.

Скаржився мені дядько Свирид, що на Вербній неділі в нього москалі останню корівчину забрали... Гірко скаржився, але духом не падав...

— Нехай беруть, — казав він, — нехай останн юсорочку забірають... Чим скорше вони це зроблять, тим скорше самі загинуть... От і зараз, як тільки взяли в мене корову, то думав у Струка (Струк, один з найбільш відомих повстанчих ватажків на Київщині. Завзято бореться з „білими", „чорними" і „червоними" москалями вже більше 2-х літ і має серед селянства велику славу. — Автор.) свята святкувати, але минувся день-другий і заспокоївся... Якось воно не випадае через одну корову все господарство кидати...

Я слухав його скарги й нарікання мовчки, бо що міг порадити йому?... Хіба одно: — „плюнути на все і йти до повстанців"... Отже, в той час, як він скаржився та нарікав, я думав свої думи про дивовижні повторення подій, які вже раз мали тут своє місце в далекому минулому. Голос дзвона порушив мої туми і заставив дядька Свирида забутися за свої турботи. Повернувшись до мене лицем, він промовив: — „От і Великодна ніч наступає... Ходімо до церкви на святе „діяніє"...

Я охоче згодився і через декілько хвилин ми вже йшли вузенькою хвастівською вуличкою на голос великого гайдамацького дзвона і тихо розмовляли між собою.

— Знаете, — говорив дядько Свирид — цеї ночі гайдамаки виходять з могил...

— Де? — спитався я.

— Та на місцевому старому цвинтарі... Там богато їх могил... — відповів він.

— Гм... це цікаво... — сказав я. — А де-ж той цвинтар?

— Отам, на горі, коло залізної дороги... — кинув він мені крізь зуби, якось стримано.

— А чи їх хто небудь і коли небудь бачив? — допитувався я далі.

— Чому-ж ні?... — промовив дядько Свирид. Тутешній паламар Купріян не тільки-що про гайдамаків, але й про самого батька Палія богато дечого знає і розказує...

— Цікаво мені знати, що саме він росказує?

— Може він і мені росказав би? — спитався я дядька Свирида.

Свирид зупинився, подумав щось про себе і сказав:

— Добре... Зайдемо до нього на дзвіницю, бо він сьогодня повинен бути там...

Старого паламаря Купріяна в церкві не було. Хтось із „братчиків" сказав нам, що „йому по старости не здужається чогось". До „всюнощної" було ще довгенько чекати, а тому ми зараз-же вийшли з церкви і пішли просто до його хати. В паламаровій хаті було чистенько і тихенько. Стара паламариха поралася ще коло печі, витягуючи з неї печене порося і ковбаси. На столі, застеленому білим обрусом, лежала паска, стояла миска з крашанками та писанками, а коло них горіла велика воскова свічка. Паламар сидів коло стола і замислено дивився на свічку.

— Будьте здорові з „діяніем" святим! Вибачайте, що потурбував вас в такий час, але мій гість дуже хотів бачитися з вами, — промовив дядько Свирид, показуючи на мене.

— Дякую, серце! — відповів паламяр. — Сідайте та розказуйте старому, що там в широкому світі діється, а тим часом і на „всюнощну" задзвонять.

Ми присіли на лаву поруч старого і він, не даючи нам навіть вимовити слова, заговорив сам:

— Бувало жабиня кувало, а тепер зозуля не хоче... Колись було, як наступали які свята, то й справжня радість приходила з ними, а тепер тільки серце защимить... Памятаю, як був ще малим хлопцем, то мій дід нераз казав, що настануть такі часи, коли люди не тільки себе перестануть шанувати, але й самого Господа Бога зневажати будуть... Тоді я не йняв тому віри і думав, що дід так собі говорив, аби налякати, але зараз сам діждався таких часів.

— А скільки-ж вам літ, діду? — спитався я.

— Та вже чимало... На Теплого Олекси девятьдесять минуло... — відповів дід.

— Так ви мусите про старі часи памятати? — сказав я.

— А вже-ж памятаю... Панщину знаю, польський мятіж пригадую і ще дечого богато роїться в голові... Всього вже й непригадати старим мізком.

— Бачите, — почав я знову, — тут дядько Свирид сказав мені, що начеб-то ви щось про гайдамаків і про батька Палія знаєте?

— Е, що я там знаю?... Були такі що знали, та вже повмірали... А я оттак собі... скільки від них чув, стільки і сам знаю...

— Але-ж то правда, що цеї ночі, під час „всюнощної", на старому цвинтарі встають з могил гайдамаки? — вмішався в розмову дядько Свирид.

— Так, то правда! — сказав старий паламар. — Вставали, встають і будуть вставати доти, доки не встане весь народ наш і не вибере собі свого права...

— І то правда, що для цього батько Палій залишив тут свою шаблю? — знову спитався Свирид.

— Так, це також свята правда!... — хитнув паламар старою головою. — Але на-що вам те все знати?...

— Бачте, діду, мій гість дуже цікавиться... — почав було казати Свирид, як старий паламар сердито перебив його:

— Цікавиться, цікавиться, але чи повірить, га?...

Тут вже я сам заговорив:

— Роскажіть мені, діду, всю свою святу правду і будьте певні, що повірю вам. Я-ж сам мужицька дитина і пишаюся цим.

Старий паламар пильно подивився своїми каламутно-сірими очами в мої очі і його, суворо насуплене, зморщене лице зробилося лагідним і привідним.

— Добре! — промовив він. — Слухайте!

Розгладив долонею довгу білу бороду, перехрестився і став оповідати.

Що він оповів, про се буде в слідуючім числі нашої ґазети.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів дається відповідний опуст. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.

ЗМІНА АДРЕСИ.

Отсим повідомляю моїх знакомих, що моя адреса зістала змінена і тепер звучить: ONUFER SAWICKY, R. F. D. 2, Hagaman, N. Y. 38-39

Пошукую ВАСИЛЯ ПАСАЙЧУКА в важній справі. Хтоби о нім знав прошу повідомити на адресу: WASYL PATZ, 133 Newton St., Newark, N.J. 37-38

Пошукую МИХАЙЛА МУДРОГО, який зволить відозватися на мою адресу листовно. Він находиться в Америці від 1913 року. KAZYMYR PAVLOVSKY, ppor., Ukr. Tabor B, Bar. 4, Josefov, Czecho-Slovak Republic, Europe. 37-38

РЕСТАВРАНТ НА ПРОДАЖ з причини виїзду до старого краю в головнім положенню і добрий бизнес. Прошу голоситись на адресу: 55 Riverdale Ave., Yonkers, N. Y. 37-39

ДОБРА НАГОДА! Ґросерня, кенди, сиґар стенд на продаж в добрім положенню. Голоситись особисто чи листовно на адресу: 525 Grove St., Jersey City, N. J. 34-47

НА ПРОДАЖ ФАРМА 100 АКРІВ, найліпшої землі, новий дім з 12 кімнат, стодоли і другі забудовання; 8 коров, 2 коні, 100 курий, всяка машинерія; одна миля від міста і стації. Ціна $4500, половина готівки. Є ще другі малі і великі фарми недалеко Ню Йорку. Навідайтесь до: MR. ROSEN & GRUNES, 99 E. Broadway, New York City. Пишіть по англійськи. 30--

ДЯКОУЧИТЕЛЬ, молодий, самотний, має приємний тенор, знає провадити і учити хор. Рівнож великий любитель театрів, сам дуже добрий аматор і режісер, грає на гуслях. Пошукує посади. Котра парохія потребує такого учителя, прошу голоситись на адресу адмін. „Свободи". Посаду можу обняти як найскорше. 36-38

ПЕТРО ГРИБ з села Тершів, повіт Старий Самбір, Гал., пошукує свого зятя Івана Желіховського, котрий перебував в Йонґставн, Огайо. Від 4-ох літ не маю про него вістки. Хто з краянів знає де він перебуває, або він сам, зволить повідомити мене: PETRO HRYB, 3999 East 86th Street, Cleveland, Ohio. 38-40

ФОРНИЧІ НА ПРОДАЖ з 3 румів з причини відїзду до краю. Можна взяти з мешканнем. Голоситися **сейчас** на адресу: А. ДОМБЕК, 112 East 113th St., двері 11, New York, N. Y. 38-41

ЦІННИК КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

ПЕРЕПИСНІ КАРТКИ.

Переписні картки. — 1) Т. Шевченко (з портерту Красіцького), 2) Шевченко в молодім віці, 3) Шевченко в неволи (з власноручного портрету), 4) Родинна хата Т. Шевченка, 5) Могила Т. Шевчнека в Каневі над Дніпром. — 5 карток. — Ціна 15

1) Микола Лисенко (український музик), 2) о. Николай Стефанович (заслужений діяч Амер. України. У. 1870 р., помер 1911 р.), 3) Михайло Драгоманів, 4) Переписні листки на Рождество Христове, 5) Переписні листки на Великодні свята. Картки виконані в трох кольорах і прикрашені взорами в народних мотивах. — 5 карток. — Ціна 15

Українські красвиди на переписних картках. Дуже пригожі для пересилання желань або окраси стін хати. В малій рамочці, яку дістати можна в кождім склепі, заступлять дешеві а пусті види чужих вам околиць. — Ціна за одну 10

1. Тарас Шевченко.
2. Др. Іван Франко.
3. Михайло Драгоманів.
4. Олена Степанівна (кадет-аспірант при У. С. Стрільцях, полонена весною 1915 р. Москалями в битві коло Болехова в Галичині).
5. Софія Галечківна (у службі при У. Стрільцях).
6. Українські жовніри в австрійській армії.
7. Запорожці відписують султанови. (Малюнок Ілі Репіна).
8. Цар Петро Великий відвідує гетьмана Павла Полуботка у вязниці.
9. Гетьман Богдан Хмельницький і його Україна.
10. В Кирилівці, рідним селі Т. Шевченка.
11. Гуцульський танець.
12. Козак прощається з дівчиною.
13. Гуцул в Карпатах.
14. Великдень у Східній Галичині.
15. Вид з України.

Всі ті картки разом з пересилкою коштують всего 65 центів.

Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:

"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СИТИ, Н. ДЖ. Бр. св Стефана, від. 391, повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеся о годині 7.30 вечером в середу, 15. червня, в гали церковній при ул. Сусекс і Ґрін стр. На порядку нарад справи для добра нашого відділу і обрахунки піврічного діловодства. Неявившийся член заплатить кару після ухвали мітинґу. — М. Долошицький, предс.; І. Мікула, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69, повідомляє, що мітинґ відбудеться о годині 2.30 пополудни в неділю, 19. червня, в гали Укр. Н. Дому під ч. 217-19 Е. 6 стр. Є важні справи до полагодження. Обовязком всіх членів на тім мітинґу явитися. — Н. Забавчук, предс.; В. Мартинів, секр.

НАЙСТАВН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 105, повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеться о 3-тій годині пополудни в неділю, 19. червня в гали Укр. Громади під ч. 2051 Рован стр. На порядку нарад є дуже важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — С. Крайник, предс.; С. Слободзян, секр.